Sari Karjomaa 18.10.2022

Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

HE 141/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Kiitämme eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua asiasta. Kosmetiikka- ja hygieniateollisuus ry on kosmetiikan, henkilökohtaisen hygienian tuotteiden sekä pesu- ja puhdistusaineiden valmistajien ja maahantuojien elinkeinopoliittinen etujärjestö. Jäsenyrityksemme kattavat alan Suomen markkinoista noin 80 %.

Lausunnolla olevalla jätelain muutoksella tuodaan EU:n SUP-direktiivin (EU) 2019/94 velvoitteet kansalliseen lainsäädäntöön. Toimialaltamme muutokset koskettavat kuluttajille tarkoitettuja esikosteutettuja kosteuspyyhkeitä. Niitä koskevat laajennettu tuottajavastuu, kuluttajavalistusvelvollisuus sekä pakkausmerkintävaatimukset.

Kommentoimme tässä lausunnossamme asiaa yleisellä tasolla.

Pidämme tavoitteita vähentää roskaantumisen aiheuttamia haittoja kannatettavana. SUP-direktiivi on kuitenkin poikkeuksellinen siinä suhteessa, että tiettyjen tuotteiden tuottajat maksavat ihmisten roskaamisesta, mihin puuttuminen pitäisi olla ensisijainen keino. Roskaantumisen vähentämiseen tähtää direktiivin ja nyt jätelain toimijoille asettama kuluttajavalistusvaatimus, joka on kaikin puolin kannatettava asia: mikäli käytetyt tuotteet lajiteltaisiin käytön jälkeen keräykseen oikein, ympäristön roskaantumisongelmaa ei olisi. Kosteuspyyhkeet pitää merkitä myös asianmukaisin varoituksin. SUP-tuotteiden merkinnöistä on annettu erillinen komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/2151. Merkinnät ovat oleellinen tapa vaikuttaa kuluttajakäyttäytymiseen, koska niillä ohjataan kuluttajia laittamaan käytetty tuote roskakoriin ja niiden tarkoitus on vaikuttaa roskaantumisen vähentymiseen.

Tuottajayhteisön perustamisvaatimus tai tuottajayhteisöön kuulumisvaatimus on toimialamme näkökulmasta hallinnollisesti raskas, koska kosteuspyyhkeet ovat marginaalinen tuoteryhmä Suomessa. Tuottajayhteisön perustamis- ja hallinnolliset kustannukset saattavat muodostua suuremmiksi kuin itse roskien siivouskulut. Tästä kertoo esim. se, ettei nyt lausunnolla olevan hallituksen esityksen Top20 -roskien listalta löydy kosteuspyyhkeitä (s.16, Taulukko 2: Suomen yleisimmät rantaroskat seurantarannoilla). Syksyllä 2021 tehdyn koostumusselvityksen menetelmäkehityksen yhteydessä tehdyn alustavan roskaantumisselvityksen mukaan kosteuspyyhkeiden osuus maasta kerättävästä kappalemääräisestä roskasta on 0,15 %. Lisäksi jäsenyrityksiltämme saadun tiedon mukaan moni yritys on siirtymässä tai on jo siirtynyt pois sovellusalaan kuuluvien materiaalien käytöstä. Mikäli vuoden 2022 aikana tehtävä varsinainen roskaantumisselvitys osoittaa, ettei kosteuspyyhkeitä löydy juurikaan roskana ja näiden tuottajien osuus kunnille maksettavista roskien siivoamiskuluista tulee olemaan pieni, tämä pitäisi pystyä huomioimaan tuottajavastuuvaatimuksissa. Esim. tuottajayhteisövaatimusta pitää pystyä arvioimaan tarpeen mukaan uudelleen. Jätepuitedirektiivin 2008/98/EY artiklassa 8 (3.) todetaan: *Laajennettua tuottajan vastuuta soveltaessaan jäsenvaltioiden on otettava*

huomioon tekninen toteutettavuus ja taloudellinen hyväksyttävyys sekä ympäristöä, ihmisten terveyttä ja yhteiskuntaa koskevat kokonaisvaikutukset sekä otettava huomioon tarve varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta. Jos toimijoita on vähän, eikä käytännössä kosteuspyyhkeitä löydy roskana, nykyinen tapa toimia ei ole toteutettavissa kohtuullisin edellytyksin. Vastaavanlaisille tuoteryhmille voisi jatkoa ajattelen pohtia muuta, kevyempää mallia, hoitaa omat velvoitteensa.

Nyt ehdotettavan jätelain muutoksen 48 f § -kohdassa todetaan, että tuottajien on yhdessä tehtävä selvitys kunnan 48 c §:ssä tarkoitetuilta alueilta keräämien jätteiden ja siivoamien roskien koostumuksesta (koostumusselvitys) vähintään kolmen vuoden välein. Siinä, kenen tulee osallistua selvityksen tekemiseen, tulee huomioida markkinarakenne. Selvityksen tekemiseen tulee velvoittaa tuottajarekisterin perusteella sen hetken todelliset toimijat.

Kunnioittavasti

KOSMETIIKKA- JA HYGIENIATEOLLISUUS RY

Sari Karjomaa
toimitusjohtaja
sari.karjomaa@kosmetiikkajahygienia.fi